

je večina naših ustvarjalcev naslonila na narodni izraz, ki pa je v bistvu nasproten takšnemu sistemu. Po drugi svetovni vojni je zlasti mlajša generacija odločno posegla po atonalnosti, v zadnjem času pa vedno več skladateljev sledi zahodno evropskim vzorom in uvaja v svoj jezik tudi dodekafonijo in celo totalno organizacijo.

(Se bo nadaljevalo)

KOLONIALNI VOJAK

Janez Menart

Skrbel sem za ženo in konje
in polje in troje otrok.
Vsenaokrog
bilo ni nobene vojne.
Bilo je le morje njiv
in rž, ki je h koncu zorela.
Bilo je čez glavo dela.
A vendar je poštar prinesel poziv.

Pod mojo čelado
bilo ni besede svoboda
in ne domovina.
Bilo je le ženino pismo
in duh naftalina
in nekaj o nas, ki da smo,
in onih, ki niso,
predvsem pa »jeklena armada«,
težak telečnjak, brzostrelka,
obleka kot lev močerada
in vodja oddelka.

In prvič v življenju sem gledal
visoko z neba kakor ptica
na njive in hoste v zelenju
in prvič zagledal sem morje
in škrbaste bele goré, ki za nami
zašle so v obzorje;
in gledal sem ladje in mesta in džungle
in potlej, omamljen z brnenjem noči,

premišljal v sršechi svetlobi motorjev,
če pridem nazaj.
O, Jezus, tako kot tedaj
me ni še skrbelo.

Potem smo šli na delo.
V nevajenih rokah orožje
je sprva drhtelo.
In tudi srce je drhtelo.
A sonce nas žgalo je dan na dan
in bil sem ves bulast, zgaran, neprespan
in v trmasti ihti srca in možgan
je nekaj zavrelo.
Kosil sem, oral in sejal
in cepil in klal in pekel
in kadar sem sploh kaj rekel,
sem s svinjo začel
in s svinjo končal.
Kot pse sem sovražil te črne hudiče,
zakaj sploh koté se, prekleta jim mati!
da moram jih v džunglah iskati,
da moram jih klati,
da moram ... o, kaj vse sem moral
sem moral
sem MORAL.

Moral sem iti.
Džungla vreščala je kakor pekel,
kot pobesneli so žrli moskiti;
kače so sikale, opice nihale,
jaz sem pa šel.
Jaz sem pa lazil za temi hudiči
skozi žareči pekel.
Skozi zeleni zid.
Potlej je pičilo
kot da bi pičil moskit.
V blaznih vrhovih dreves
Kristus s hudičem zvrtel se je v mrak
spakast zamorec z zobmi do ušes
krohotajoč se oglek okostnjak
bruhal je noč in me vrtal s kostmi
grizel me v čreva in švist na švist

s koso peklensko mi izpod nog
v večni prepad izsekaval svet
jaz pa sem tisoče tisočev let
padal in padal
kot pada jeseni
rakast, zviti list.

Varno obdan v svoj smrad
ležal sem dan in noč,
vampast kot močerad,
žolt in razpadajoč.

Opica, ena edina,
se je prišla igrati.
Dolgo je jezno vreščala
in vlekla za petelina.

Potem sva skupaj ležala.

Čez naju, na reko pit,
lenobno je stopal postaran lev,
mrličev sit.

Le šarasto pisan mrčes
odnašal je dan na dan
drobtinice gnilih teles.

Tako sem bil pokopan.

Samo še moj zbogom, ujet
v natipkane črke dveh črnih besed
»dolžnost« in »za domovino«,
prispel je čez džungle in morje,
čez škrbaste bele goré,
prek hriba, skozi gozd in čez polje
do njih in do nje.

In kadar zdaj zre v pokojnino
in težka z njo moje telo
in v mislih krvavi denar mečka,
tedaj moj spomin kakor duh
z dlanjo njene žuljaste roke
poboža otroke
in šepne ji v trudnost srca:
kruh je le kruh.